

07 Şubat 2014
İstanbul

STRATEJİK VİZYON BELGESİ

8. TÜRKİYE - İRAN YUVARLAK MASA TOPLANTISI

“Yeni Dönem
Türkiye - İran İlişkileri:
Fırsatlar ve Güçlükler”

Islamic Republic of Iran
Ministry of Foreign Affairs

دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی
Institute for Political and
International Studies

TASAM
TÜRK ASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES
www.tasam.org

07 Şubat 2014
İstanbul

8. TÜRKİYE - İRAN YUVARLAK MASA TOPLANTISI

“Yeni Dönem Türkiye - İran İlişkileri: Fırsatlar ve Güçlükler”

8. Türkiye - İran Yuvarlak Masa Toplantısı

“Yeni Dönem Türkiye - İran İlişkileri: Fırsatlar ve Güçlükler”

(07 Şubat 2014, İstanbul)

Türkiye; 75 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Ülkemiz Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere; uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör haline gelmiştir.

Dünyanın en köklü tarihî, entelektüel, kültürel birikimine ve devlet geleneğine sahip ülkelerinden olan İran ise; 75 milyonu aşan nüfusu, 400 milyar doları aşan GSMH'sı, 1.648.000 km² yüzölçümü, başta petrol ve doğalgaz olmak üzere sahip olduğu doğal kaynakları; teknolojik alanda sağladığı ilerlemeler, Hint okyanusu, Güney Asya, Basra Körfezi, Orta Asya, Kafkasya ve Batı Asya'ya komşu stratejik konumu, BM, CICA, D-8, ECO başta olmak üzere birçok uluslararası kurum ve kuruluşa üye olması ile tüm dünyanın dikkatini üzerine çeken bir ülke konumundadır.

İran - Türkiye ilişkilerinin tarihi asırlara dayanır. 1835'te Esad Efendi'nin Fevkalade Büyükelçi olarak atanmasıyla modern diplomatik ilişkiler tesis edilmiştir. Hayli uzun ve sıkıntılı bir geçmişin getirdiği sorunlara rağmen, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra Türkiye ile İran arasındaki ilişkilerde düzelmeye gözlenmiştir. Soğuk Savaş koşulları nedeniyle dalgalanma gösteren ikili ilişkiler, genel hatları itibariyle olumlu bir seyir izlemiştir. CENTO ve RCD gibi bölgesel örgütlenmeler çerçevesinde güvenlik, siyaset, ticaret, ulaşım ve iletişim gibi alanlarda geliştirilmeye çalışılan iş birliği adımları iki ülkenin birbirine duyduğu ihtiyacın kaçınılmazlığını ortaya koymuştur.

1979'dan itibaren Türkiye - İran siyasi ilişkileri genel olarak istikrarlı bir yükseliş çizgisi izlemiştir. Bu hususta, iki ülkenin ortak tarihi ve kültürel paydaları kadar ortak çıkarları ve iyi komşuluk ilişkileri de rol oynamıştır.

Türkiye ile İran ikili ilişkilerinde, özellikle son yıllarda olumlu yönde gelişme kaydedildiği görülmektedir. İkili siyasi, ekonomik, ticari ve kültürel ilişkilerin yanı sıra bölgesel ve uluslararası konular iki ülke ilişkilerinde sürekli gündemde olan ve ele alınan konulardır.

07 Şubat 2014
İstanbul

8. TÜRKİYE - İRAN YUVARLAK MASA TOPLANTISI

“Yeni Dönem Türkiye - İran İlişkileri: Fırsatlar ve Güçlükler”

Türkiye - İran ticari ve turizm ilişkilerinde son dönemde kayda değer bir artış yaşanmıştır. 2001'deki 1,2 milyar dolarlık ticaret hacmi, 2011'de 16 milyar dolara ulaşmıştır. 2012 ticaret hacmi ise 22 milyar doları bulmuştur. İki ülke makamları, ticaret hacminin 2015 yılı itibariyle 30 milyar dolara çıkarılması yönünde niyet beyan etmişlerdir. Türkiye'nin İran'dan ithal ettiği ürünlerin büyük çoğunluğunu petrol, doğalgaz ve yan ürünleri oluşturmaktadır. Başlıca ihraç ürünleri ise endüstriyel makine ve cihazlar, tekstil elyafı, demir-çelik ve ürünleri, motorlu taşıtlar ve mobilyadır.

2011'de Türkiye'yi ziyaret eden yabancıların milliyetlere göre dağılımında İran (yaklaşık 1,9 milyon turist); Almanya, Rusya ve İngiltere'nin ardından 4. sırada yer almaktadır. 2012'de bu rakam İran'ın mevcut ekonomik koşulları çerçevesinde 1,1 milyona düşmüştür. Türkiye'den İran'a giden turist sayısı ise oldukça düşük düzeylerde seyretmektedir.

İki ülke arasındaki kültürel ilişkiler de hızla gelişmektedir. Bu çerçevede “Kültür Haftaları”, “Film Haftaları” gibi karşılıklı olarak gerçekleştirilen faaliyetlerle iki ülke halkının yakınlaşmaları amaçlanmakta, üniversiteler, müzeler, kütüphaneler ve sivil toplum örgütleri arasında geliştirilen ilişkilerle de iki toplum arasında daha sağlam temeller oluşturulmaya çaba gösterilmektedir.

Küreselleşen dünyada bölgeselleşme faaliyetlerinin yoğunlaştığı günümüzde İran ve Türkiye kendi bölgelerinde birbirlerine daha muhtaç hale gelmiştir. Ne İran'ı dışlayan bir Türkiye'nin, ne de Türkiye'yi göz ardı eden bir İran'ın bölgesel ve küresel politikalarının başarıya ulaşma şansı vardır. Türkiye ve İran Orta Asya, Güney Asya, Orta Doğu, Kafkaslar gibi havzalarda ortak çıkarları bulunan, ortak tarihi ve değerleri paylaşan iki bölgesel güç adaydır. İki ülke ilişkileri stratejik ortaklık olarak tanımlanmaktadır. İki ülkenin bölgesel ve küresel meselelere çözüm bulunması hususunda işbirliği içinde çalışmalarına duyulan ihtiyaç derinden hissedilmektedir.

Soğuk Savaş sonrası ivme kazanan küreselleşme ile gelen temel eğilim, ülkelerin tek başına değil belirli bölgesel işbirlikleri ve bölge-ötesi ortaklıklar vasıtasıyla kalkınması yönündedir.

Ülkeler artık ekonomik, siyasal, kültürel bakımdan diyalog ve işbirliğine dayalı açık bir yapıya doğru yönelmekte, uyum sağlayamayanlar ciddi istikrarsızlıklar yaşamaktadır. Bu çerçevede, Türkiye ile İran arasında uzun erimli “Stratejik İşbirliği” ilişkileri geliştirilmesi gerektiği açıktır. **Türkiye - İran Yuvarlak Masa Toplantıları**; karşılıklı potansiyellerin ve mevcut işbirliğinin nasıl stratejik bir işbirliğine dönüştürülebileceğini ortaya çıkarmayı ve stratejik zemin kapasite inşasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

07 Şubat 2014
İstanbul

8. TÜRKİYE - İRAN YUVARLAK MASA TOPLANTISI “Yeni Dönem Türkiye - İran İlişkileri: Fırsatlar ve Güçlükler”

Yuvarlak Masa Toplantıları sayesinde ilgili kurumların yakından tanınması, sivil toplum etkisinin artırılması, sektörel ve finansal derinleşmeye katkı sağlanması, kaynakların ve çalışma alanlarının geliştirilmesine dair uzmanlık birikimlerinden faydalanılması, tanıtma faaliyetlerine katkı sağlanması, akademik işbirliği imkanlarının araştırılması ve tüm bu çalışmaların bütünlük içerisinde değerlendirilmesini sağlayacak stratejik bir yaklaşım geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Her iki ülke kritik öneme sahip uzun vadeli çıkarların sürdürülebilirliği açısından etkili bir stratejik işbirliği geliştirebilir. Bu noktada olaylara daha geniş bir jeopolitik bakış açısı ile bakma ihtiyacı vardır. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistemi içerisinde Türkiye - İran ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekir.

Bu bağlamda **8. Türkiye - İran Yuvarlak Masa Toplantısı**’nın amacı; sorun alanlarını ihmal etmeden P5+1 Ülkeleri ile İran’ın vardığı anlaşma, Suriye ile ilgili devam eden Cenevre Süreci gibi parametrelerin belirleyici olacağı “yeni dönemde” Türkiye - İran ilişkilerindeki fırsatlar ve tamamlayıcılık ilişkisini stratejik bir bakış açısı ile Türkiye ve İran kamuoyları nezdinde ortaya koymak ve kurumsal, entelektüel bir zemin inşa etmektir. Yakalanacak ivmeye bağlı olarak etkinliğin orta ve uzun vadede geniş katılımlı Forum’a dönüşme potansiyeli ise ayrıca değerlendirilmektedir.

Toplantı’nın ana teması ve alt başlıkları aşağıdaki gibidir:

Ana Tema

Yeni Dönem Türkiye - İran İlişkileri: Fırsatlar ve Güçlükler

Alt Temalar

Ekonomik İlişkiler: Fırsatlar ve Güçlükler

Enerji Politikaları: Jeopolitik ve Güvenlik Sonuçları

P5+1 - İran Nükleer Anlaşması ve Çok Boyutlu Perspektifler

Teknoloji Paylaşımı, Akademik ve Kültürel İş Birliği

Sosyal, Ekonomik ve Politik Gelişmeler

Akdeniz, Ortadoğu (Suriye - Irak), Afrika, Orta Asya Ülkeleri ve Türkiye - İran

ŞİÖ, CICA, D8, AB ve Yeni Ortaklarla İlişkiler ile Bölgesel Stratejiler

Çok Kutuplu Dünyada Yükselen Güçler ve Küresel Yönetim Yapılarına Adaptasyon